

musical

A musical szórakoztató zenés játék, melyben a cselekményt a [dialógus](#) [1], [zene](#) [2], [ének](#) [3] és [tánc](#) [4] eszközeivel, [show](#) [5]-elemekkel gazdagítva fejezik ki. Kezdetben színpadon, majd [film](#) [6]en is játsszák.

A musical tipikusan amerikai műfaj; a New York-i [Broadway](#) [7]on bontakozott ki az 1900-as években. Az [operett](#) [8]hez viszonyítva aktuális témákat (pl. háborús, faji, szociális) és új, modern zenei hatásokat ([jazz](#) [9], [rock](#) [10]) dolgoz fel.

Más országok zenészei is megpróbálkoztak ezzel a műfajjal, de Andrew Lloyd Webber kivételével alig jártak sikerrel; a vérbeli musical igazi otthona ma is New York és Hollywood.

Pedig kialakult a musical európai irányzata is; operettjellegű, romantikus, főleg szerelmi történettel, nagyívű [dallam](#) [11]okkal és [balett](#) [12]hez hasonló táncokkal. Ezt képviseli pl. a "My Fair Lady" (amit a Broadwayon is több mint 2000-szer előadtak).

"Az amerikai [zenés színház](#) [13] hosszú utat tett meg, és közben hol az [operá](#) [14]tól, hol a [revü](#) [15]től, egyszer az operettől, másszor a [vaudeville](#) [16]-tól vett át valamit. Mindebből azután valami merőben új született. A sok különféle [formá](#) [17]t jelölhetjük a "musical" szóval, mert hiszen egy valami mindegyikben közös: a művészetnek ahhoz az ágához tartoznak, amely amerikai eredetű, amely megfelel nyelvünknek, [ritmus](#) [18]unknak, magatartásunknak, életformánknak." - Így foglalható össze Leonard Bernstein véleménye, aki a musical egyik legnagyobb alkotója és népszerűsítője volt.

Az első amerikai musicalnek a The Black Crook (A sötét csaló) című darabot tekintik. Az öt és fél óra hosszú [extravaganzá](#) [19]ban [góth](#) [20]ikus [melodráma](#) [21], vidám [dal](#) [22]ok, francia [balett](#) [12], és a trikós tánckar mellett törpék, démonok és svájci parasztlányok egyaránt megtalálhatóak voltak. A nagysikerű darabot 1866 szeptemberében mutatták be New Yorkban, és másfél évig maradt műsoron, majd 25 évig tájoltak vele.

A musical klasszikusai gyakran adaptáltak irodalmi műveket. Pl. a "My Fair Lady"-t (Frederick Loewe) G.B. Shaw "Pygmalion"-ja alapján, a "Kiss Me Kate"-et (Cole Porter) Shakespeare "Makrancos hölgy"-e nyomán, a "West Side Story"-t (Leonard Bernstein) Shakespeare "Rómeó és Júlia" c. művéből, a "Hegedűs a háztetőn" (Jeremy Bock) pedig az azonos című könyv témájára épült. További könyvek, melyekből azonos címen musical készült: Jane Eyre (Charlotte Bronte), Jekyll and Hyde (Robert Louis Stevenson), Les Misérables (Victor Hugo), Mary Poppins (P. L. Traver), The Phantom of the Opera (Gaston Leroux), valamint a Beauty and the Beast egy francia mese és a Cats T.S. Eliot Old Possum's Book of Practical Cats alapján.

A musicalek általában használnak [pop](#) [23]/[rock](#) [10] elemeket, de vannak olyanok, melyekben ez dominál. Ilyen -színpadon és filmen egyaránt- a két legnagyobb rockmusical: G. McDermot "Hair"je (1968), és Andrew Lloyd Webber: "Jézus Krisztus szupersztár"-ja (1970).

A mai napig sikerrel játsszák és vetítik pl. az "Evita" (1978) és a "Cats" (Macskák, 1982) c. alkotásokat is, de természetesen folyamatosan készülnek új zenés-táncos darabok.

A magyar alkotások sorában időrendben és minőségben az elsők között van a "Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról" c. musical. Déry Tibor azonos című regényét Presser Gábor zenéje és Adamis Anna versei, [dalszöveg](#) [24]ei varázsolták felejthetetlen alkotássá. A szereplők, a Vígszínház művészei és az LGT együttes korát (Magyarországon) messze megelőző előadásokat produkáltak. Kb. egy évtizeddel később, a '80-as években kezdtek sűrűsödni a musicalbemutatók hazánkban, melyek között külföldi sikerdarabok és hazai alkotások egyaránt megtalálhatók.

Elképesztő sikerrel játsszák a Madách Színházban Webber világhírű musicaljét, Az Operaház Fantomját: az előadás 2004-ben ünnepelte egyéves születésnapját. Ez idő alatt 163 előadáson játszották el a történetet, mintegy 130 ezer nézőnek.

A régi musicalek nagy része feledésbe merült, ám egy-egy betétdal jóval maradandóbbnak bizonyult

és [jazz](#) [9]-[standard](#) [25] vagy [evergreen](#) [26] [sláger](#) [27] lett számtalan művész különböző feldolgoásaival.

Ilyen pl. az "Ole Man River", "Smoke Gets in Your Eyes", "All the Things You Are" (Jerome Kern); "Somebody Loves Me", "Lady Be Good", "The Man I Love", "Embraceable You", "Love Walked in" (George és Ira Gershwin); Always, Blue Skies, White Christmas, There's No Business Like Show Business (Irving Berlin); Begin the Beguine, Night and Day, Just One of Those Things, I've Got You Under My Skin (Cole Porter); Mountain Greenery, My Heart Stood Still, There's a Small Hotel (Rodgers és Hart); Making Whoopeer (Walter Donaldson); Chatanooga Choo-Choo (Harry Warren és Mack Gordon); Lullaby of Broadway, September in the Rain (Harry Warren és Al Dubin); Star Dust (Hoagy Carmichael); Skylark (Carmichael és Johnny Mercer); It's Only a Paper Moon, Over the Rainbow (Harold Arlen és Yip Harburg); The Second Time Around (Arlen és Mercer); That Old Black Magic (Sammy Cahn és Jimmy Van Heusen); September Song (Kurt Weill).

►[operett](#) [8], [zenés színház](#) [13], [zenés film](#) [28]

[The ten greatest screen musicals](#)► [29]

[A musicalról a Musicalworld-ben](#) ► [30]

Tamás megjegyzései: . Sztevanovity Dusán: több száz dal, valamint a Padlás című musical (1988) szövegírója. Bereményi Géza gazdag dalszövegírói életműve Cseh Tamás dallamaira Mészöly Dezső dalszövegei (pl. Victor Máté Villon-musicaljében),

- [musical](#) [31]

Forrás webcím: <https://www.zenci.hu/szocikk/musical>

Hivatkozások:

- [1] <https://www.zenci.hu/szocikk/dialogus>
- [2] <https://www.zenci.hu/szocikk/zene>
- [3] <https://www.zenci.hu/szocikk/enek>
- [4] <https://www.zenci.hu/szocikk/tanc>
- [5] <https://www.zenci.hu/szocikk/show>
- [6] <https://www.zenci.hu/szocikk/film>
- [7] <https://www.zenci.hu/szocikk/Broadway>
- [8] <https://www.zenci.hu/szocikk/operett>
- [9] <https://www.zenci.hu/szocikk/jazz>
- [10] <https://www.zenci.hu/szocikk/rock>
- [11] <https://www.zenci.hu/szocikk/dallam>
- [12] <https://www.zenci.hu/szocikk/balet>
- [13] <https://www.zenci.hu/szocikk/zenes-szinhasz>
- [14] <https://www.zenci.hu/szocikk/opera>
- [15] <https://www.zenci.hu/szocikk/revu>
- [16] <https://www.zenci.hu/szocikk/vaudeville>
- [17] <https://www.zenci.hu/szocikk/forma>
- [18] <https://www.zenci.hu/szocikk/ritmus>
- [19] <https://www.zenci.hu/szocikk/extravaganza>
- [20] <https://www.zenci.hu/szocikk/goth>
- [21] <https://www.zenci.hu/szocikk/melodrama>
- [22] <https://www.zenci.hu/szocikk/dal>
- [23] <https://www.zenci.hu/szocikk/pop>
- [24] <https://www.zenci.hu/szocikk/dalszoveg>
- [25] <https://www.zenci.hu/szocikk/standard>
- [26] <https://www.zenci.hu/szocikk/evergreen>

[27] <https://www.zenci.hu/szocikk/slager>

[28] <https://www.zenci.hu/szocikk/zenes-film>

[29] <http://www.guardian.co.uk/music/2007/feb/18/musicals/print>

[30] <http://www.musicalworld.hu/kisokos/musical>

[31] <https://www.zenci.hu/cimkek/musical>